

Observatoriulu ese de done ori in septemana, Mercrea si Sambat'a.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a don'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 6.

— Sibiu, Mercuri 20/1 Februariu.

1882.

Orientulu se aprinde din nou.

Precum in a. 1875 intocma si in acestea dile, la câteva focuri de puscii descarcate in asia numit'a Crivosci'a de către asia numitii renitenti si refractari, respundu alte câteva dela asia numitele „bande hotiesci“ din Hertiegovin'a. Nu trece nici o luna dela primele detunaturi si bandele acelea se demasca cá cete si trupe bine armate si ce este mai multu, chiaru bine comandate, numerose de câteva mii, operandu barbatese până in apropierea capitaleloru Hertiegovinei si Bosniei. Scirile oficiose nu mai potu ascunde fapt'a, cá nu numai Trebinie si alte positiuni de importantia, ci Mostar si Sereievo se afla in pericolu. Noii colonisti austriaci si ungureni, cari in acesti trei ani din urma isi cautasera Eldorado alu loru in Bosni'a, o iau la fuga si trecu dincóce de riulu Sava. Intr'aceea comand'a suprema militara convóca nu numai pe licentiati, si ci pe o parte considerabile din reserva, mobilisare in sensulu strictu alu cuventului. Nici atáta nu e de ajunsu: in Austri'a se prepara si militi'a teritoriale. In acelasi timpulu din tierile revoltate vine scirea adeverita, cá se ceru celu puçinu doue septemani până se se integésca armat'a nóstra asia, cá se póta lovi pe siguru si in alte doue septemani se innece tóta revolutiunea in sangele ei si — precum de sine se intielege, in alu braviloru soldati.

Dara metropolitulu Michailu alu Serbiei, celu destituitu pentru tinut'a sa hostila Ungariei, ajutat de exministrulu Ristici, serbulu celu mai talentatu din toti, primindu dela comitetulu celu mare si bogatu panslavistu din Russi'a ajutorie cu sute de mii ruble, lucra acum pe façia, inrolédia voluntari si bine prevediuti cu cele de lipsa i trimitu in Hertiegovin'a. Unu comitetu serbescu in Belgrad deschide colecte pentru insurgenti, si se afla comercianti si alti capitalisti, carii numera sute si mii spre acelu scopu, dicundu cá se le ajute D-dieu a face o Serbia mare. Gubernulu Serbiei credintiosu parolei date in Vien'a si Budapest'a, opresce si confisca colectele pe unde póte; acésta tinuta inse ilu aduce in pericolu de a'si perde tóta védi'a si increderea din partea poporului serbescu; multi dintre membrii scupcinei (dietai) alesi de altmentrea pe sprincéna, se revólta in spiritele loru si pretindu cá se se lase ómeniloru voia libera de a'si da banii unde voru ei, cá si ungurii au ajutat in a. 1876—7 pe turci cu colecte, iau incuragiatu si laudatu pentru tóte atrocitatile loru din acei ani.

In Muntenegru principele Nichita implinesce cu fidelitate totu ce a promis gubernulu austro-ungurescu; elu inse declarà preste doue septemani, cá nu se simte tare destulu de a tiné in freu pe toti muntenegrinii, cá se nu mérga in ajutoriulu insurgentiloru, frati de sange si de lege ai loru. Si in adeveru mai multi muntenegrini fruntasi spunu principelui verde in façia, cá ei voru si pretindu, cá Hertiegovin'a se fia incorporata pentru totudeauna la Muntenegru cu atáta mai virtosu, cá pre langa alte interese comune poporatiuneii din ambele tierisióre, chiaru si configuraçiunea loru geografica arata necesitatea incorporarei; preste acésta Muntenegrinii au si apucatu a o coprinde in resboiulu din urma si numai diplomatiu congressulu dela Berlin o au desbinatu de către tier'a loru. Asia lucrurile in Muntenegru au ajunsu acolo, in càtu principele nu mai e siguru in capital'a sa Cetin'e, éra famili'a sa e dusa la Neapole.

In Bulgari'a. Generalulu russescu Doctoroff vine dela S. Petersburg in calitate de voluntariu cu câteva oficiari de statu maioru (Stab), totu cá „voluntari“ pe la Bucuresci, de unde dupa câteva dile trece la Rusciucu; acolo convóca bulgarii fruntasi la o adunare, cá si cum ar fi acasa la elu, se consulta cu densii de repetite-ori, le dà instructiuni, indémna setrimita si ei totu „volun-

tari“ in Hertiegovin'a, se ia si alte mesuri preparative. Mai in aceleasi dile in Sofi'a capital'a Bulgariiei propriu numite asia de către congressulu dela Berlin, se intempla între alte mai de tóte dilele, doue scandale memorabili. De candu adeca principele domnitoriu Alexandru de Battenberg a delaturatu constitutiunea bulgara si lucra numai cu ministeriulu si cu consiliulu de statu, Serenitatea sa dete bulgariloru unu nou mitropolitulu, pe care densii ilu tinu de grecu si totuodata de instrumentu alu absolutismului. Voindu metropolitulu se oficie die s. liturgia, o parte din bulgari se incercà se'i inchida biseric'a, éra dupace nu reusira cu acestu planu, scósera tronulu archiereescu din biseric'a, pentru-cá se nu póta siedé in restimpurile actiunei sacre cerute de ritulu resarítenu. Se dice cá acésta urgia s'a intemplatu de doue-ori, in dio'a de S. Vasilie (anulu nou) si in 6 Jan. (Baptismulu Domnului). Dupa puçine dile adunandu-se consiliulu de statu, unii din membrii provocà cërta deadreptulu asupra persónei principelui, cerendu cá se fia destituitu si trimisu de unde a venitu. Bulgarii adeca, pe langa ce le lipsesce multu din educatiunea politica, se simtu si fórté asupriti de către acei generali, coloneli si alti oficiali muscali, remasi in tíera spre a fi de ajutoriu principelui de Battenberg in administratiune si la organizarea óstei. Din tóte inse pe bulgari ii dóre amaru desbinarea loru in doue provincii de către congressulu dela Berlin, Bulgari'a propriu disa si Rumeli'a orientala. Ne vomu aduce aminte, cá in pacea prima dela St. Stefano inchiaeta numai între Russi'a si Turci'a dupa resboiulu din 1877 se invoisera, cá natiunea bulgara se aiba unu singuru statu, se fia toti la unu locu, sub unu singuru domnitoriu. In urmarea mai virtosu a protestelor Austro-Ungariei prin comitele Andrassy, pacea dela St. Stefano suferi la Berlinu schimbari essentiali, anume se facura doue Bulgarii asia, cá Rumeli'a orientale remase totu dependenta de sultanulu turcescu, cu principele Vogorides cá vasalu turcescu in frunte si cu o specie de constitutiune, care nu e nici fetioru nici fata. Asia acesti bulgari se administra ce e dreptu, ei insii din capital'a loru Filipopole, dara au remasu tributari ai turciloru si in casuri extraordinarie prevediute si in tractatulu dela Berlin, sultanulu ii póte calca cu trupele sale, ba póte comanda si preste óstea bulgarésca.

O stare cá acésta cu totulu abnorma bulgarii nu potu se o suferé, éra comitetele russesci le dau curagiu si ii indemna neincetatu, a se folosí de cea mai de aprópe ocaziune ce li s'ar da, cá se restórne tóta acea organizatiune hermafrodita, se se unésca perfectu ambele parti sub unu singuru domnitoriu si cá statu intru tóte suveranu. Nimeni nu póte se creda astadi, cá unu planu atátu de maretu se póte realiza fara versare de sange. Acésta ar insemna, cá bulgarii se revólta contra decisiuniloru tractatului dela Berlin; se spune inse cá lucru certu, cá insusi generalulu Ignatiev actualu ministru alu imperatului Alexandru III apróba planurile bulgariloru, ceea ce se crede cu atáta mai usioru, cá insusi Ignatiev a fostu auctorulu tractatului de St. Stefano si cá modificarea lui essentiala l'a dorutu fórté, ilu dóre si astadi.

In scurtu, serbi, bulgari, greci sunt prea decisi a persevera pe langa principiulu nationalitatiloru, si conformu spiritului seu, a se grupa fiacare poporu in staturi nationali genetice pre càtu numai se póte.

Asia stau lucrurile in peninsul'a Balcaniloru, càtu tine dela Marea adriatica până la Marea négra. Cum stau ele in Turci'a càta a mai remasu si in Afric'a, se va vedea preste puçinu.

Intr'aceea se póte constata chiaru de acuma, cá între impregiurările date, vecin'a nóstra Romani'a, cu tóta ferbintea sa dorintia de a remané in casu de confligatiune noua cu totulu neutrale,

va fi silita se stea necurmatu cu arm'a la bratiu, cu atátu mai virtosu, cá nici Russi'a nici Austro-Ungari'a nu o voru lasa, nu o potu lasa in pace-

Dela gur'a Ampoiului in Jan. 1882.

Misicariile germaniloru in contra proiectului de lege pentru reorganizarea gimnasiiloru.

(Fine.)

Asociatiunea scolara germana nu s'a marginitu numai la emitterea acestei provocari ce vi-o trimitu aci in liniamentele ei generali, ci pe la finea lui Decembre a. tr. tinendu o adunare extraordinaria, s'a ocupatu anume de sórtea germano-sasiloru din Ungari'a si Transilvani'a, au adusu unu concludu de resolutiune, care geme de espeptoratiunile cele mai aspre ce le arunca in façi'a natiunei magiare, alarmandu si provocandu tóta Germani'a in contra acestora; ba cá se dea acestei resolutiuni o ponderositate si mai mare, si cá se o póta aduce la cunoscinti'a tuturor germaniloru, a scrisu o epistola volanta sub titlu „Dem Deutschthum zum Schutz und Trutz“ si o au trimisu in mii de exemplarie prin tóta Germani'a, éra profesorulu dela universitatea din Heidelberg, Heinze, se pregatesce se publice unu opu sub titlu „Hungarien eine Anklageschrift“, care in totu casulu va se alarmeie pe Germani'a si mai tare in interesulu culturai germane din Ungari'a si Transilvani'a si in specie in interesulu conlocuitoriloru nostrii sasi.

Aceste misicari ale germaniloru pornite din caus'a proiectului de lege pentru reorganizarea gimnasiiloru din Ungari'a si Transilvani'a, si cu tendentia de a apará pe sasii nostrii de magiarizare, venindu la cunoscinti'a domnului Nemény Ambrosiu*), acesta s'a apucatu indata de lucru, si a scrisu unu comentariu fórté aspru sub titlu „Hungaricae res“, dara in limb'a germana, pentru-cá a sciutu, cá cu limb'a magiara nu va merge prea departe, si pentru-cá a avutu trebuintia cá se'lu pricépa germanii din Berlinu si din tóta Germani'a:

In comentariulu numitu d. Neményi (Neumann) reflecta intru alte, cá apucatur'a si agitatiunea germaniloru sémena cu o colivie politica, in care vreau germanii se prinda paseri, dara agitatiunea loru este irredentismulu celu mai pronuntiatu**), prin care ei agitédia in contra unuiu statu, cu care traiescu până acuma in amicitia si aliantia intima, apoi dandu'si voia libera fanfaronadeloru indatinat, spune germaniloru, cá Ungari'a e destulu de tare pentru a infruntá amesteculu celoru nechiamati, de-óre ce acésta tíera este cucerita cu sangele natiunei magiare si prin urmare numai magiarii sunt chiamati a ingrijí de sórtea popóraloru care locuiescu in trena si care mananca panea magiariloru.***)

Credu dnule redactoru, cá prin acestu comunicatu voiu fi doveditu in deajunsu, cá altii nu

*) Numele de familia pe care'lu avuse acestu re-negatu până inainte cu càtiva ani, este Ambrosius Neumann. Elu este unulu dintre cei 25 colaboratoru dela „P. Lloyd“.

Not'a Red. Obs.

**) Irredento, irredenta, cuventu italianu, coruptu din latinesculu redemptus, a, um, de aci compusu non redemptus, irredemptus, nesalvatu, nescapatu, neres-cumparatu. Italianii aplica cuventulu acesta la Tirolu, la Triestu etc., altii la altele.

Red.

**) Acei membrii ai natiunei magiare si acei re-negati cu nimicu nu'i strica mai multu ei, invrasmasindu-o cu tóta lumea si mai de aprópe cu popórale Ungariei si ale Transilvaniei, decátu repetindu necurmatu acea fabula, acea minciuna istorica inechita si tocita, cá magiarii aru fi cuceritu pe popórale acestoru teritórié inainte de 900 de ani cu armele, candu ei au fostu primiti aici cá óspeti si amici, dupa-ce fusesera batuti afara din Scithi'a. Preste acésta argumentulu de cucerire cu armele are totudeauna dóne taisie; cá-ci la dreptulu pumnului se respunde mai curendu sau mai tardiu totu cu pumnulu.

Red.

dormu, si că e rusine atātu pentru dnii profesori dela gimnasiile romane, cătu si pentru ceilalti dni de romanu, cari traiescu in cea mai mare parte din sudórea poporului romanu, că tacu tacerea pescelui, până candu li se va redică ap'a la gura, si cu asta ocaziune mi-asiu^{mai} permite a intrebá, că óre Blasiulu, Sibiiulu, Gherl'a, Aradulu, Lugosiulu si Caransebesiulu, unde sunt metropoli si episcopii romane, cari tóte au superinspectiunea asupra scóleloru confessionali romane, se nu mai aiba ómeni, dupa cum erá odinióra in Blasiu pe la 1842, candu consistoriulu de acolo a protestatu in contra limbei unguresci. Óre se nu mai fia sositu timpulu, cá comitetulu alesu in an. trecut in adunarea dela Sibiiu a celoru indreptatiti cu votu de alegere, cá se ésa cu memorandumu celu de multu asteptatu, care speraramu că va fi publicatu nu numai in limb'a romana, dara si in cea germana, italiana si francesa, cá asia aceste popóra se védia si se scia tóte suferintiile romaniloru. Óre se nu fia sositu timpulu, cá acelu comitetu se se destepete din somnulu celu de mórte, in care se vede că au adormitu spre marea dauna a natiunei romane si spre rusinea celoru ce au luat asuprá si insarcinarea.

Din acésta inse sunt silitu a intreba pre respectivii domni din comitetu, cá la a cui mandatu au amortitu? Nu cugeta domnialoru, cá sunt fiii natiunei romane, care 'iau crescutu si educatu cu grea sudóre, in sperantia cá isi voru pune poterile si scienti'a la tempulu seu pentru a'i aliná dorerea si suspinarea; credu domnialoru a poté respunde pentru acésta intardiare pecatósa? Nu credu ei cá judecat'a poporului este mai aspra si mai severa, de cătu a acelora cari 'iau facutu se amortiesca? Nu si-au trasu ei séma, cá pierdiendu'si increderea natiunei loro care 'iau baiatu, au pierdutu tóta onórea, stim'a si reputatiunea, care 'i mai sustine de pe o di pe alta; cá-ce ceia carora se pare cá servescu, diu nu le voru da nici-unu osu de rosu, apoi oportunitatea pe care se vede cá calarescu, e sora cu fric'a iepuresca.

Puneti domniloru mei man'a pe ánim'a vóstra si o intrebati, óre ea nu ve demanda, cá se ve apucati odata de lucru si se'lu ispraviti cu graba, cá-ci natiunea romana inca este amenintata cu perire, éra perindu ea, veti peri si voi.

Ruconianu.

Not'a redactiunei la partea din urma a acestui articlu. Daca nu asiu fi si eu unulu dintre membrii comitetului electoral instituitu in 14 Maiu 1881 de cătra adunarea reprezentantiloru partidei nóstre nationale, acestea insulte necalificabili aruncate de cătra on. d. Ruconianu in faci'a membriloru acelui comitetu, nici-odata nu aru fi vedutu lumin'a in colónele acestui organu de publicitate. Asia inse am voitu se aratu si cu acésta ocaziune, la ce ajungu acei barbati, cari isi sacrifica timpu, avere, sanatate, uneori chiaru securitatea personale pentru binele publicu. Ei ajungu, cá tocma atunci, candu ei credu cá lucra mai cu multa energia, perseverantia si prudentia, se fia tractati cá nisce diurnisti platiti cu câte 60-70 cri pe di, până ce li se va aruncá unu altu „osu de rosu“ mai mare. Ajungu cá se le fia trasu in prepusulu celu mai greu onórea, stim'a si reputatiunea. Ajungu cá se li se dica, cá servescu la vrasmasii romaniloru. Si cá se cunósca totu publiculu, care persóne sunt atacate in termini atātu de brutali, cari trecu si preste §§-ii 261-266 din codicele penale, vomu reproduce aici list'a membriloru comitetului electoralu din 14 Maiu anulu 1881. Aceia sunt:

Nicolau Popea, archimandritu si vicariu metropolitanu.

Dr. Joanu Ratiu senior, advocatu si propriet. in Turd'a.

Vinceniu Babesiu, proprietariu in comitatulu Aradului si capitalistu.

Georgie Popp, mare proprietariu in Basesci, comitatulu Selagiului.

Diamandi Manole, comerciantu cu case de comerciu in Brasiovu, in Bucuresci si in Dobrogea.

Visarionu Romanu, directoru alu institutului „Albina“ si capitalistu in Sibiiu.

Partenie Cosma, advoc. in Sibiiu, proprietariu in cottulu Biharu.

Georgie Secula, advoc. si propriet. in Dev'a si Zarandu.

Mircea Stanescu, advocatu si proprietariu in Aradu.

Partenie Trombitasiu, membru alu consistoriului si referente in afaceri scolastice gr. orient.

G. Baritiu.

Dn. Ruconianu, astadi locutoriu in Alb'a Juli'a, face apelu la onórea, stim'a si reputatiunea acestoru membrii ai comitetului, i se pare cá ei au amortitu, cá sunt nisce pecatosi (adeca ticalosi, miserabili), le amerintia cu perderea increderei natiunei; din cauza cá totu dlui i se pare, cá acesti ómeni aru servi la cei dela cari astépta „unu osu de rosu“, in fine ii declara de iepuri fricosi.

Dn. Ruconianu este datoriu onórei, stimei si reputatiunei sale, se arate cu numele si se documentedie, care si cáti din acesti 11 membrii ai comitetului ambla dupa „osu de rosu“.

Dn. Ruconianu inainte de a insultá pe comitetulu centrale, erá datoriu se se informedie prin comitetulu clubului filiale din Alb'a Juli'a despre adeverat'a stare a lucrului; cá-ci adeca se scie, cá conferenti'a generale decisese a se infintiá si comitee filiali pe la tóte cluburile electorali, destinate a intretiné comunicatiune regulata cu comitetulu centrale, atātu spre a informá, cátu si spre a se informá. Nu cumva este chiaru si dn. Ruconianu membru alu acelui comitetu din Alb'a??

Si fiindu-cá d. Ruconianu astépta, cá memorandumu se se publice in trei limbi straine, germana, francesa, italiana, si dupa-ce se scie inainte, cá compunerea, traducerea in 4 limbi, adeca si unguresce, apoi tiparirea in cinci limbi, compactur'a, spelese expeditiunei si ale postei prin tieri straine, la care trebe se se intemple si caletorii, au se coste bani, multi bani, -- dsa facea fóte bine, daca mai plesniá in faci'a comitetului inca si imputarea, cá ar fi primitu dela dsa si dela alti alegatori sume de bani, cu care nu face nimicu, ci dorme pe câte o perina impluta in locu de pene si fulgi, totu cu bilete de banca de câte 50 si 100 fl. v. a. Ba diu, câte sute sau mii voru fi intratu dela clubulu din Alb'a?

In fine se pare fóte curiosu, cá dnul Ruconianu, care cá ardelénu vechiu a statu totu in patri'a sa, pe membrii comitetelor alese de cătra adunarile respective in anii 1869, 1872, 1875 nu 'iau aflatu nici somnurosi, nici fricosi, nici sedusi cu „osu de rosu“, macaru cá acelea comitee n'au lasatu nici-o urma de activitatea loro.

Dara se fia de ajunsu din partea redactiunei cu aceste reflexiuni; restulu cade in competenti'a comitetului centrale si a comitetului filiale din Alba-Julia.*)

Brasiovu, in 27 Ianuariu 1882.

Domnule Redactoru! Nu odata te ai ocupatu si dta, in pretiuitulu dtale diariu de caus'a asia numita „grecésca“ din Brasiovu. E vorba de processulu celu de 100 de ani, ce'lu pótra romanii gr.-orientali din cetatea Brasiovlui cu vreo 6 familii grecesci, cu cari compunu o comunitate bisericesca, cá se fia si romanii admisi la administrarea averei bisericesci, dela biserica st. Treimi din cetatea Brasiovlui, pre care o usurpasera grecii pentru sine, si de care se tinu cu mani si pitioare până in diu'a de astadi. Nu ura cătra romani, cum póte credu unii, a tinutu pre greci incapatinati, cătu nici cu binele, nici cu reulu, nu au voitu si nu voru se recunósca romaniloru drepturile juste ce le au la averea numitei biserice; ci iubirea de argintu, dragulu averei.

Grecii din Brasiovu au si avutu mari simpathii cătra romani, mai cu séma cătra aceia, cari potu dá feteloru zestre cu miile de galbeni. Acolo indata se afla cá petitori si zestrele in pacu spiritele până la unu momentu. In timpurile mai noue s'au maritatu patru fete de romanu dupa greci, si dupa cum se scie din vótre (petitóre betrane), care cunoscu tóte foile de zestre, in aceste casatorii fetele de romanu au dusu 131,000 fl. cá zestre in familiile grecesci. Mai multa dragoste nici romanii n'au potutu aratá faci'a cu grecii, si totusi atàta obstinare si incapatinare faci'a cu o cauza atātu de drépta, cum este a romaniloru din cetatea Brasiovlui, cu privire la averea biserice cu chramulu (patronulu) st. Treimi! Scopulu acestei scrisori inse nu este de a tractá asupra cestiunei de dreptu la averea susu laudatei biserice, ci a te in cunoscintia, domnule redactoru, cá aceea a ajunsu la unu stadiu esceptionalu si de mare sensatiune pentru ambe partile, ba póte si de serióse ingrijiri.

Mi se pare cá si in „Observatoriu“ s'a facutu mentiune despre aceea, cá Maiestatea Sa Regele, prin unu rescriptu prea inaltu a dispusu, cá administrarea averei biserice st. Treimi din cetatea Brasiovlui, se se ia din man'a greciloru si până ce cestiunea de proprietate se va decide pre calea lelei, se se administredie prin unu comissariu ministerialu. Cá comissariu ministerialu a fostu denumitu de cătra ministrulu de cultu dn. Szentiványi comitee supremu alu comitatului Brasiovlui. Cum se vede, acestu comissariu ministeriale la instructiunea ce i s'a datu, a compusu sub presiedenti'a sa, din persóne denumite de ministrulu cultului una comisiune de 8 membrii, 4 romani si 4 greci, care este insarcinata cu administrarea averei.

Membrii greci n'au primitu denumirea si urmarea a fostu, cá in loculu loro fura denumiti alti patru, inse de alta limba si alte confessiuni (catholici, luterani, calvini). Ce au lucratu acea comisiune de o jumetate de anu, de candu este compusa, publiculu de aici nu scie; de aceea a fostu mare surprinderea, candu in Sambat'a trecuta se vediu vreo 10 gendarmi si politiani armati mer-

*) Ce spu dle redactoru? Eu am fostu in Alb'a si nu am aflatu nici-o urma de comitetu cum dici dta. Not'a corectorului.

gându la biserica st. Treimi cu vicecomitee Roll si alte autoritati in frunte. Se spune cá au voitu se ia in séma dela greci, cass'a cu banii si alte lucruri de valóre; dupace inse grecii s'au opusu si n'au voitu se deschida, au fostu tóte puse sub sequestru administrativu, sigilanduse cass'a, si punenduse sentinela la localu. Publiculu curiosu vré multe se scie, inse puține au potutu aflá, si pre candu surprinderea prima inca nu erá potolita. éta cá luni in 11/23 Ianuariu merge din nou autoritatea administrativa la localulu biserice si cassele de feru, ale caroru chei grecii nu au voitu se le predé, le-au transportatu la cas'a comitatului. Se dice cá comisiunea administrativa se ocupa acuma cu inventarea si luarea cu forti'a, a averei bisericesci din man'a greciloru.

Ce finitu va mai avé acésta cauza, scie bunulu D-dieu!*)

Unu spectatoru.

Vien'a.

Delegatiunile ambeloru parti ale monarchiei convocate de cătra Maiestatea Sa pe 28 Ianuariu s'au si deschisu in acea di, fiacare separatu, cea austriaca de cătra presiedentele seu cav. Schmerling, cea unguresca de cătra archiepiscopulu Haynald. Din partea celoru 3 ministrii imperiali com. Kálnoky, com. Bilandt-Reidt fml. ministru de resboiu si Slavici ministru de finantie, s'a impartitu la membrii unu memorialu, intru care se descrie destulu de limpede situatiunea actuale din Dalmati'a si din cele dóue provincii ocupate; se recunósce cá insurectiunea nu a fostu provocata numai prin legea de asentare, ci au mai concursu si alte cause (adeca cele sciute, comunicate si de noi in altu Nr.), inchiaie apoi cu cererea unu creditu de 8 milióne, cu care suma ministerulu crede cá se va ajunge pe trei luni in provinciile revoltate. Dupa acésta se alesera comisiuni spre a veni cu raportu asuprá acestui proiectu de lege. Candu colo, éta cá ministrii primisera unele depesie din Dalmati'a, cá lucrurile aru fi luatú chiaru cu o di inainte o faci'a si schimbare asia, in cătu comand'a trupeloru nu se va ajunge numai cu 8 milióne, ci cauta se céra mai multu. Pána in acele momente se pare cá delegatiunile nu voru face nici-o dificultate la votarea de optu milióne, de care totu nu aru scapá, ori-cātu s'aru svercolí; acuma inse dificultatile se voru mai adaoge. Asia crede o parte a pressei periodice din capital'a austriaca. Noi simplii provincialisti neadaptati si neinformati in secretele guberneloru, suntemu de alta parere. Delegatiunile, precum sunt ele si din natur'a organizatiunei loro corporatinni blandóce si usióre de induplecatu, au se votedie ori-cātu li se va cere; éra daca se voru opune, gubernulu va luá banii ori de unde i va aflá, precum a disu, cum a si facutu Bismark de câte-ori a portatu resboiu. Si Austro-Ungari'a vrea nu vrea, trebe se pótre acestu resboiu cu ori-ce pretiu. Diplomati'a austro-unguresca ceruse ea insasi prin gur'a si pén'a comitelui Andrassy cá ministru de esterne si prin ceilalti membrii austriaci ai congresului dela Berlinu, cá monarchi'a acésta se fia auctorisata a ocupá Bosni'a si Hertiegovin'a sub cuventu, cá dupa-ce Pórt'a otomana nu a fostu nici-odata in stare de a le tñe in regula si a le civilisá, se le impace, infrene, regulédie si civilisedie austriacii si ungurii. Vedi acilea este angajata onórea si tóta auctoritatea unei monarchii mari. Ei au ocupatu acelea provincii in 1878 cu mare versare de sange si cu spese de 106⁷/₁₀ mil. fl., la care s'au mai adaosu in trei ani altele, adeca precum vediu ramu in Nr. 4, cu totulu 160 milióne; acuma trebe se le ocupe din nou, apoi se le si tina, firesce cu poterea armeloru, adeca totu asia, precum au tinutu dieci de ani Itali'a superiore, totu cu baionete si tunuri, totu cu pulbere si glontiu, totu cu spese enorme. Éra in casu candu popórale slave meridionali confederate s'aru ridicá tóte contra Autro-Ungariei, precum se pricepe din multele simptome, sau candu

*) Acelu procesu intregu, invecitu, traganatu cu sententie diametralu contradicatórie, emanate in cursu de aprópe 100 de ani, este o adeverata macula, pata, pe numele guberneloru si cancelariiloru transilvane din trecut; elu inse, cá cestiune de principiu, consideratu din punctu-de vedere alu supremei inspectiuni a monarchului, redusa la art. 60 din 1791 e nespusu de instructiviu, din care aru potea invetia multi parochi, protopopi, curatori sau epítropi si alti administratori de averi bisericesci, cá se nu o patia totu precum au patit'o cu totu dreptulu asia numitii greci din Brasiovu, spre cea mai mare batjocura si rusine a religiunei, biserice si ritului.

